

**Міністерство освіти і науки України  
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського»  
Український державний університет імені Михайла Драгоманова  
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського  
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
Криворізький державний педагогічний університет  
Інститут педагогіки НАПН України**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ  
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ  
МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМИ  
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ:  
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**27 березня 2025 року**

**Одеса  
2025**

*Друкується згідно з рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»  
Протокол № 16 від 29 травня 2025 року*

### **Програмний комітет:**

|                          |                                                                                                        |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Акірі Іон</b>         | доктор фізико-математичних наук (м. Кишинів, Республіка Молдова)                                       |
| <b>Акуленко І. А.</b>    | доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)                                               |
| <b>Бурда М. І.</b>       | доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (м. Київ, Україна);                          |
| <b>Лодатко Є. О.</b>     | доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)                                               |
| <b>Лов'янова І. В.</b>   | доктор педагогічних наук, професор (м. Кривий Ріг, Україна)                                            |
| <b>Матяш О. І.</b>       | доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця, Україна)                                               |
| <b>Онопрієнко О. В.</b>  | доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України (м. Київ, Україна) |
| <b>Романишин Р. Я.</b>   | доктор педагогічних наук, професор (м. Івано-Франківськ, Україна)                                      |
| <b>Скворцова С. О.</b>   | доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (м. Одеса, Україна)                 |
| <b>Тарасенкова Н. А.</b> | доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна);                                              |
| <b>Чашечникова О. С.</b> | доктор педагогічних наук, професор (м. Суми, Україна);                                                 |
| <b>Швець В. О.</b>       | кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)                                                |
| <b>Школьний О. В.</b>    | доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)                                                  |

**Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи:** збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2025 р. / Міністерство освіти і науки України, ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» [та ін.]. Одеса, 2025. – 232 с.

До збірника увійшли результати наукових досліджень учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи» за такими напрямками: наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять дошкільників та першокласників; наступність у формуванні предметної математичної компетентності в початковій та базовій середній освіті; наступність у навчанні математики в базовій середній та профільній середній освіті; проблеми реалізації наступності у навчанні математичних дисциплін здобувачів фахової передвищої та вищої освіти; підготовка вчителя до реалізації принципу наступності у навчанні математики між різними рівнями освіти.

Для викладачів закладів вищої освіти, науковців, вчителів і здобувачів вищої освіти.

*Матеріали подаються в авторській редакції*

|                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Семенець С. П.</i>                                                                          | 46 |
| <b>Математичні здібності як внутрішній прояв математичної компетентності здобувачів освіти</b> |    |

### **СЕКЦІЯ 1.**

## **НАСТУПНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ У ФОРМУВАННІ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ І ПОНЯТЬ У ДОШКІЛЬНИКІВ ТА ПЕРШОКЛАСНИКІВ**

|                                                                                                                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Бальоха А. С.</i>                                                                                                                                        | 49 |
| <b>Використання Блоків Дьсенша у процесі пізнання природного довкілля вихованцями старшої групи</b>                                                         |    |
| <i>Березовська Л. І.</i>                                                                                                                                    | 51 |
| <b>Забезпечення наступності в логіко-математичному розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку</b>                                               |    |
| <i>Верещак Є. О.</i>                                                                                                                                        | 54 |
| <b>Вплив наступності у формуванні математичних уявлень на розвиток самооцінки дошкільників і першокласників</b>                                             |    |
| <i>Гришина М. Ю.</i>                                                                                                                                        | 56 |
| <b>Вплив математичної підготовки дошкільників на мотивацію до навчання у початковій школі</b>                                                               |    |
| <i>Левченко К. П., Богдан Т. М.</i>                                                                                                                         | 59 |
| <b>Розвиток математичних компетентностей у майбутніх першокласників за допомогою інноваційних методів</b>                                                   |    |
| <i>Меліхова В. В.</i>                                                                                                                                       | 62 |
| <b>Система ранньої профілактики дискалькульї у дітей дошкільного віку: підготовка майбутніх першокласників до успішного опанування математичних навичок</b> |    |
| <i>Нікулочкіна О. В.</i>                                                                                                                                    | 65 |
| <b>До проблеми формування математичних уявлень і понять у дошкільників і першокласників</b>                                                                 |    |
| <i>Остапенко В. С., Запорожченко Т. П.</i>                                                                                                                  | 68 |
| <b>Наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять у першокласників</b>                                                           |    |
| <i>Покрова С. В.</i>                                                                                                                                        | 71 |
| <b>Використання ігрових методів для формування математичних уявлень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку</b>                                     |    |

**В.В. Меліхова**

кандидатка педагогічних наук, доцентка  
Херсонський державний університет, Україна  
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-1105-849X>  
valeriyav28@gmail.com

## **СИСТЕМА РАННЬОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ДИСКАЛЬКУЛІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО УСПІШНОГО ОПАНУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ НАВИЧОК**

У більшості дошкільнят новачки лічби формуються майже природним чином у ранньому віці, тоді як приблизно 20% дітей мають труднощі в цьому процесі. Наукові дослідження свідчать про важливість засвоєння базових математичних новачок ще до початку формального навчання у першому класі. Особливу увагу слід приділити підтримці та розвитку цих новачок у дітей, яким вони специфічні труднощі формування зазначених навичок.

Акалькулія – це розлад рахунку і арифметичних операцій, що виникає внаслідок ураження різних областей кори головного мозку. Локальні ураження мозку призводять до різноманітних порушень здатності рахувати, оскільки будь-який з елементів структури лічби може бути порушений, що обумовлено саме зоною ураження.

Відновлення функцій лічби тісно пов'язане з розрізненням специфічних і неспецифічних форм акалькулії. Наприклад, зорові агнозії, амнезії на числа або труднощі в словесному позначенні чисел, що виникають при мнестичних, акустичних або мовленнєворухових порушеннях, можуть впливати на здатність до лічби, але не зачіпають її основну психологічну структуру.

Серед неспецифічних форм акалькулії виділяють чотири типи: оптичну, сенсорну, акустико-мнестичну і умовно-лобову. У цих випадках порушення лічби виникають не як первинний розлад, а внаслідок вторинних факторів, пов'язаних з ураженням інших когнітивних функцій.

Оптична акалькулія виникає при ураженні потиличних відділів мозку, частіше лівої, але також і правої півкулі. При цьому порушенні не відбувається грубого розпаду поняття числа: зберігається усвідомлення числових співвідношень і зв'язків, а також у меншій мірі страждають арифметичні операції. Основною особливістю цієї форми акалькулії є порушення сприйняття чисел, що проявляється у вигляді оптичних або, в деяких випадках, оптико-просторових розладів.

Профілактика дискалькулії може ґрунтуватися на професійних публікаціях і наукових дослідженнях, які виділяють дев'ять ключових компонентів раннього навчання лічби. Ці компоненти об'єднані в єдиний фактор, який можна назвати **"відчуття числа на рівні дошкільного віку"**. Він охоплює такі аспекти, як порівняння, встановлення зв'язку між величинами, взаємно однозначне відповідність, впорядкування, використання цифр,

синхронний і скорочений рахунок, підсумковий підрахунок, застосування знань про цифри та їх оцінку [2].

Можна виділити спеціальні психолого-педагогічні умови профілактики дискалькулії у дітей дошкільного віку:

- **Діагностика та корекція труднощів** спрямована на виявлення труднощів в засвоєнні математики у дошкільників, а їх подолання відбувається в процесі практичної діяльності.
- **Формування інтересу до математики:** Визнано, що успіх у засвоєнні математичних знань значною мірою залежить від інтересу дітей. Тому навчання слід будувати так, щоб показати практичну значущість математики в повсякденному житті, використовуючи методи, наближені до реальності.
- **Узгодженість вимог.** Відсутність єдиних вимог може посилювати нерівномірність у розвитку дітей з специфічними труднощами у навчанні. Тому важливою умовою є послідовність у використанні математичних термінів і понять.
- **Інтеграція знань:** Активізація міжпредметних зв'язків сприяє формуванню цілісної системи знань, коли інформація з одного предмета доповнюється знаннями з іншого.
- **Використання сучасних методик.**
- **Чіткість цілей навчання.**
- **Індивідуалізація навчання:** Дітям з різним рівнем засвоєння математичного матеріалу слід надавати можливість варіювати рівень складності, обсяг матеріалу та характер підтримки.
- **Поетапне формування мислення.** Подання нового матеріалу базується на поетапному формуванні розумових дій, з урахуванням того, що у дітей з специфічними труднощами навчання ці процеси потребують більше часу, ніж у їхніх ровесників.
- **Корекційно-розвивальні вправи.** Слід включати спеціальні вправи на математичному матеріалі, які будуть спрямовані на розвиток пізнавальних психічних процесів.
- **Індивідуальний підхід:** Під час організації психолого-педагогічної роботи з профілактики та корекції дискалькулії слід враховувати не лише зміст навчальної програми та методики навчання, а й індивідуальні особливості сприйняття й аналізу матеріалу кожною дитиною.

### Список використаних джерел

1. Elliott S., Wertheim S. The Transformative Potential of Early Screening for Dyscalculia, The Discounted Specific Learning Disability. *TouchMath*. Червень 2023. URL: [https://touchmath.com/wp-content/uploads/2023/06/Dyscalculia-White-Paper\\_TouchMath\\_June-2023.pdf?srsId=AfmBOooaFPILU-fG4dWiAgapT3iNaYcDWLA2SJJ8AQz-hmzCIsTceq0I](https://touchmath.com/wp-content/uploads/2023/06/Dyscalculia-White-Paper_TouchMath_June-2023.pdf?srsId=AfmBOooaFPILU-fG4dWiAgapT3iNaYcDWLA2SJJ8AQz-hmzCIsTceq0I). (дата звернення: 20.03.2025).

2. Van Luit, J. E. H. (Hans). Good math education in kindergarten cannot prevent dyscalculia / Una buena educación matemática en la escuela infantil no puede prevenir la discalculia. *Revista de Psicología y Educación*. URL:: <https://www.revistadepsicologiayeducacion.es/pdf/126.pdf>. (дата звернення: 18.03.2025).

3. Свириденко Г. В. Дискалькулія учнів початкових класів з порушеннями мовлення як психолого-педагогічна проблема. *Репозитарій Сумського державного педагогічного університету*. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/62117bb1-5d10-4436-bcb9-73fde895b9f7/content>. (дата звернення: 21.03.2025).

**Анотація.** Меліхова Валерія Валеріївна. Система ранньої профілактики дискалькулії у дітей дошкільного віку: підготовка майбутніх першокласників до успішного опанування математичних навичок. У статті досліджуються особливості формування навичок лічби у дошкільнят та проблеми, пов'язані з дискалькулією. Розглядаються різновиди акалькулії та її зв'язок із ураженнями мозку. Окрема увага приділяється профілактиці порушень через розвиток «відчуття числа». Визначено ключові компоненти математичних навичок та психолого-педагогічні умови їх формування. Наголошується на важливості ранньої діагностики та корекції для успішного навчання дітей.

**Ключові слова:** дискалькулія, діти дошкільного віку, профілактика порушення лічби, різновиди дискалькулії

**Summary.** Melikhova Valeriia Valeriivna. *The System of Early Prevention of Dyscalculia in Preschool Children: Preparing Future First-Graders for Successful Mastery of Mathematical Skills.* The article explores the features of numeracy development in preschool children and issues related to dyscalculia. It examines the types of acalculia and their connection to brain damage. Special attention is given to the prevention of disorders through the development of a "sense of number." Key components of mathematical skills and the psychological-pedagogical conditions for their formation are identified. The importance of early diagnosis and correction for successful learning in children is emphasized.

**Keywords:** dyscalculia, preschool children, prevention of counting disorders, types of dyscalculia.

**Збірник тез доповідей**

**Наступність у навчанні математики в умовах  
реформи загальної середньої освіти:  
реалії та перспективи**

Сайт бібліотеки Університету Ушинського:

<https://library.pdpu.edu.ua>